

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI ÎN ANUL 1945 THE CAPITAL'S POLICE PREFECTURE IN 1945

dr. Tănase Tiberiu*

MOTTO: *În chip cu totul fericit, faptele, în măsura sporită în care țin de domeniul trecutului, aparțin istoricilor, și numai lor, care, dacă încă n-au făcut-o, trebuie să se pună la lucru, pentru a le surprinde și reda exact, obiectiv, în toată amploarea, spectaculozitatea și complexitatea lor, cu toate laturile lor bune sau rele, albe sau negre*

Gheorghe Buzatu, *Hitler, Stalin, Antonescu*, Editura Societății culturale Ploiești, Mileniul III 2005, p. 198

Abstract

After the introduction of the communist regime in Romania, the Ministry of Internal Affairs was transformed into an instrument against any type of opposition. The capital's Police Prefecture was reorganized and its departments were given new attributions, in order to better control the citizens.

Keywords: the police prefecture, Bucharest, 1945, reorganization.

România a devenit imediat după 23 August 1944 un stat ocupat de către URSS. Ocupația sovietică se va accentua continuu, înregistrând în 1944-1945 stadiul incipient, cu ultimele guverne desemnate după procedura constituțională de regele Mihai și o continuă degradare a statutului României de stat suveran¹.

A urmat perioada 6 martie 1945-30 decembrie 1947 când, în România, Moscova a impus un guvern controlat de Partidul Comunist din România, ca tranziție spre „democrația populară”, adică spre dictatura proletariatului de tip sovietic².

* Istoric militar; doctor în istorie.

¹ Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, *Istoria românilor în secolul XX (1918-1948)*, București, Editura Paideia, 1999 p. 490.

² Dinu C. Giurescu, *România în al Doilea Război Mondial (1939-1945)*, București, Editura All, 1999, p. 285.

Printre primele măsuri luate de guvernul „de largă concentrare democratică” a fost și transformarea Ministerului de Interne într-un „instrument pentru înfrângerea reacțiunii și care să servească regimului democrat popular”³.

Începând cu anul 1945, **Prefectura Poliției Capitalei** era compusă din **Direcția Poliției Administrative, Direcția Poliției Judiciare, Direcția Poliției de Siguranță și Serviciile Exterioare.**

Direcția Poliției Administrative cuprindea **Serviciul Poliției Administrative, Serviciul Contabilității și Economatelor,** precum și **Serviciul Circulației Publice.**

Atribuțiile cele mai importante ale **Serviciului Poliției Administrative** erau:

- organizarea, supravegherea și coordonarea **Serviciului Polițienesc de Apărare Pasivă** pentru întreaga Capitală, potrivit regulilor stabilite de comandantul de Armată;

- postarea evidenței pe categorii a tuturor localurilor de consumație publică (restaurante, bodegi) și eliberarea de autorizații acestor localuri aprobate să funcționeze;

- eliberarea pașapoartelor după ce în prealabil au fost aprobate și s-au îndeplinit formalitățile legale.

Serviciul Circulației Publice ținea evidența tuturor vehiculelor, elibera și suspenda permisele de circulație pentru șoferi și proprietari. Brigada de teren care supraveghea circulația publică în cuprinsul Capitalei urmărea pe infractori în materie de circulație, executa rechiziții de autovehicule, controlând pe teren actele de identitate ale autovehiculelor și ale conducătorilor auto. De asemenea, dirija circulația, asigurând mijloace de transport de la gări în oraș pentru călători care soseau cu trenul în Capitală.

Direcția Poliției Judiciare era compusă din 3 servicii: **Serviciul Poliției Judiciare, Serviciul Poliției Tehnice și Științifice și Serviciul Poliției Sociale.**

Din atribuțiile **Serviciului Poliției Judiciare** mai importante erau:

- prinderea și anchetarea infractorilor de drept comun;

- asigura legăturile dintre Capitală și provincie, urmărindu-i pe infractorii refugiați în Capitală sau din Capitală în provincie;

- executarea mandatelor de arestare și încasarea amenzilor penale pronunțate de instanțele judecătorești;

- ținea sub pază infractorii aduși pentru cercetare;

- urmărirea și reținerea pe autorii furturilor de buzunare de pe tot cuprinsul Capitalei, care avea o populație de 1.071.000 locuitori, la care se mai adăugau și 500.000 locuitori, populație flotantă.

³ Vezi pe larg în *Cartea Albă a Securității, 23 August 1944 - 30 august 1948*, vol. I (ediția a II-a), București, Editată de S.C. Romcartexim, 1996 (lucrarea a fost reeditată în 1997 de un colectiv coordonat de Mihai Pelin), p. 33.

Serviciul Poliției Tehnice și Științifice deținea amprentele infractorilor și clasifica infractorii pe categorii de infracțiune, după modul specific al infracțiunii. Având cazierul alfabetic al urmărilor, căuta să identifice pe infractori după fișele și fotografiile ce se păstrau împreună cu alte fotografii tehnice, ale împrejurărilor.

Serviciul Poliției Sociale cuprindea **Biroul de Moravuri**, **Biroul pentru combaterea jocurilor de noroc**, **Biroul pentru cerșetori și vagabonzi**.

Biroul de Moravuri activa în scopul combaterii prostituției clandestine și identificării caselor în care se practica aceasta. Executa dispozițiile Direcției Sanitare a Municipiului București în legătură cu includerea caselor de prostituție, cercetări și razii pentru strângerea prostituatelor de pe străzi și a femeilor care practicau prostituția clandestină, internând în spital pe cele găsite bolnave la vizita medicală.

Biroul pentru combaterea jocurilor de noroc avea misiunea de a supraveghea și combate jocurile care se făceau pe bani, pe cei care le practicau făcându-și din el o meserie și un viciu, în dauna altora care erau prinși întâmplător în cercurile lor.

Biroul pentru cerșetori și vagabonzi urmărea trimiterea în judecată a celor care practicau cerșetoria și vagabondajul, în loc să se încadreze într-un regim de muncă cinstită sau să-și exercite o meserie onorabilă.

Direcția Poliției de Siguranță era compusă din **Serviciul Poliției de Siguranță**, **Serviciul Controlului Străinilor** și **Biroul Central de Control al Populației**.

Serviciul Poliției de Siguranță (Siguranța Capitalei)⁴ se ocupa cu identificarea alarmiștilor și defetiștilor, supravegherea oamenilor politici din sfera partidelor oficiale admise, identifica persoanele care prin poziția pe care au deținut-o au avut acțiuni compromițătoare. De asemenea, se mai ocupa cu identificarea traficantilor și a stării de spirit a muncitorilor, efectua razii, percheziții, identificări în localurile publice, controlul și paza lagărelor și verifica situația celor internați.

De remarcat este faptul că Poliția de Siguranță (Generală) avea „ca mijloc principal de acțiune informația”, urmând să apeleze la mijloacele de represiune

⁴ După Primul Război Mondial, Direcțiunea Poliției de Siguranță (Direcția a III-a), era formată din: *Serviciul Controlului Străinilor* (Biroul intrări în țară și prelungiri; Biroul certificate de identitate, naturalizări și prelungiri; Biroul corespondență; Biroul arhivei și registraturii) și *Serviciul de Siguranță*, cu 3 secții: *Secția mișcări subversive, curente sociale și politice* (Biroul mișcări subversive; Biroul curente politice; Biroul curente sociale); *Secția Studii, Buletin informativ și Presă* (Biroul de studii; Biroul Buletin informativ; Biroul Presei); *Secția armistițiu și evidența internărilor* (Biroul special de aplicare a armistițiului; Biroul evidenței internărilor); *Serviciul corespondenței și evidenței* (Biroul repartizări și controlul corespondenței; Biroul cifrului; Biroul corespondenței diverse; Biroul registraturii și arhivei); *Serviciul Radio*, cu un post central de radio-emisie și recepție și 3 posturi ale inspectoratelor regionale de poliție; vezi Tiberiu Tănase, *Colaborarea dintre SSI și celelalte structuri informative în perioada celui de-al Doilea Război Mondial*, în "Intelligence. Publicație editată de Serviciul Român de Informații", anul 6, martie-aprilie 2009, nr. 15, p. 45.

„numai atunci când toate măsurile de prevenire nu au putut stăvili acțiunile contrare ordinii publice și siguranței statului”.

Imediat după război, Poliția de Siguranță își păstra structura stabilită prin **Ordinul nr. 9000 din 4 iunie 1945**, ordin care reglementa și activitatea informativă, în ceea ce privește „acțiunea represivă”, care urma să se desfășoare potrivit cadrului stabilit pentru Poliția Judiciară, „fără să se recurgă, în timpul cercetărilor, la acte de violență asupra bănuțiilor și infractorilor” și asigurându-se „un tratament deosebit celor politici”, astfel că, teoretic, lucrătorii aparatului Siguranței erau obligați să respecte o strictă legalitate⁵. De asemenea, erau interzise „promisiunile, îndemnurile, amenințările și alte acte de constrângere, în scop de a obține mărturisiri”. Capitolul competențelor a fost completat cu sarcini privind supravegherea cetățenilor repatriați, care, începând cu luna mai 1945, au început să se reîntoarcă în țară „în grupuri compacte”. Pentru operațiunile de repatriere s-au constituit comisii speciale la Arad, Oradea și Satu-Mare, care au funcționat în baza **Ordinului nr. 5372-S din 11 mai 1945**.

Tot după război, în luna aprilie 1945, în cadrul Siguranței Generale a Statului a luat naștere **Brigada Mobilă**, o structură care va constitui embrionul viitoarei Securități⁶. La conducerea Brigăzii Mobile a fost numit Grumber Boris, alias Nikolschi Alexandru⁷. Noua structură a primit sarcina de a-i reprima pe toți cei care se opuneau ocupantului sovietic, ca și pe cei care își manifestau dezacordul cu practicile din import ale comunismului⁸.

Servicul Controlului străinilor se ocupa cu cercetarea dosarelor supușilor străini, dând referințe autorităților superioare asupra prelungirilor de termene pentru șederea în țară, primea actele depuse de străini la revizuirea anuală și îndeplinea formalitățile pentru prelungirea de termene acordate conform aprobărilor autorităților superioare. De asemenea, clarifica situația străinilor găsiți în neregulă, trimițându-i în judecată pe contravenienți.

Activitatea **Serviciului Central de Control al Populației** cuprindea:

- păstrarea evidenței tuturor imobilelor din cuprinsul Capitalei;
- păstrarea evidenței și verificarea fișelor privitoare la mișcarea populației din Capitală, atât nominal, cât și strategic;

⁵ *Cartea Albă a Securității, 23 August 1944 - 30 august 1948*, vol. I, p. 34.

⁶ *Ibidem*, p. 63.

⁷ Alexandru Nikolschi, pe numele său adevărat, Boris Grunberg, născut la 2 iulie 1915, era fiul morarului evreu Alexandru Grunberg. A fost recrutat de NKVD în decembrie 1940; în 1944 a intrat în poliție, iar după instalarea guvernului Groza a fost numit șef al Corpului Detectivilor; la 17 aprilie 1947 a fost numit inspector general al forțelor de securitate, iar când s-a înființat DGSP/DGSS, la 30 august 1948, a devenit director adjunct – vezi, Dennis Deletant, *The Securitate and the Police State in Romania, 1948-1964*, în ”Intelligence and National Security”, vol. 8, 1993, nr. 4, p. 13-14.

⁸ Vezi pe larg, Cristian Troncotă, *Istoria Serviciilor secrete românești, de la Cuza la Ceaușescu*, Editura Ion Cristoiu, București, 1999, pp. 315-418.

- eliberarea actelor de legitimare pentru stabilirea identității și înlesnirea cercetărilor poliției, prin furnizarea datelor necesare privind persoanele urmărite.

Serviciile exterioare se compuneau din 4 chesturi de poliție, corespunzătoare celor 4 sectoare ale Municipiului București, 34 de comisariate de circumscripție teritoriale și 9 comisariate speciale, distribuite pe lângă instituțiile publice importante: Palatul Regal, Palatul de Justiție, Palatul PTT, Palatul BNR, Camera de Comerț, Gara de Nord, Gara de Est, Gara Filaret și Abatorul Comunal.

Atribuțiile polițienești ale unui comisariat de poliție erau multiple și variate și cuprindeau:

- executarea tuturor rechizițiilor și încartiruirilor;
- cercetarea furturilor, spargerilor, crimelor etc.;
- diverse cercetări la fața locului ordonate de justiție și autoritățile superioare;
- razii și controale de tot felul;
- executarea mandatelor de aducere și înmânare a cetățenilor, precum și a ordinelor cu caracter urgent de la autoritățile superioare.

Desigur, evenimentele de la 6 martie 1945, care au dus la instaurarea guvernului condus de dr. Petru Groza, guvern controlat de Partidul Comunist din România, au avut repercusiuni și asupra organizării **Prefecturii Poliției Capitalei**. Astfel, paza orașului București era cu totul insuficientă din cauza masivei reduceri a efectivelor polițienești și jandarmerești, la această situație adăugându-se și numărul îngrijorător de mare al infracțiunilor de tot felul, ca urmare inevitabilă a împrejurărilor create de război. Pentru a face față situației create, Guvernul a făcut apel la organizațiile de masă, punând la dispoziția Prefecturii Poliției Capitalei un însemnat număr de cetățeni care, împreună cu jandarmii și gardienii publici ce mai rămăseseră, executau patrule pe timpul nopții în toată capitala.

Din activitatea infracțională a anului 1945, documentele menționează 137 de omoruri săvârșite în diferite împrejurări (în majoritatea cazurilor, în timpul jafurilor). Au excelat furturile simple determinate de diferite motive, majoritatea fiind săvârșite din cauza lipsurilor, din tentație iar altele din obișnuință, făcute de hoți recidiviști.

Furturile mașinilor ajunseseră la un număr ridicat, datorită prețului excesiv al cauciucurilor, majoritatea mașinilor furate fiind găsite abandonate fără cauciucuri. Majoritatea escrocheriilor și abuzurilor de încredere au fost săvârșite cu alimente și cu procurarea alimentelor. Furturile de la stăpân au fost aproape toate comise de servitoare (hoațe) angajate fără avizul poliției.

Pentru asigurarea serviciului permanent, fiecare ofițer de poliție era obligat să efectueze cele 24 de ore de serviciu continuu, prin rotație, muncă extenuantă, ținând seamă de faptul că trebuia să îndeplinească și obligațiile menționate mai

înainte⁹. Înainte de anul 1945¹⁰, comisariatele erau încadrate, în afară de funcționarii bugetari în număr mare, și cu gardieni publici și obligațiile de serviciu erau îndeplinite cu un mai mare simț de răspundere.

Dar principala direcție a aparatului de Siguranță, deci și a serviciului de Siguranță al Bucureștiului, devenea lupta împotriva terorismului, întrucât „elemente reacționare” trecuseră deja la constituirea de organizații „cu caracter terorist”. Sub acest pretext și potrivit acestei noi orientări, Poliția de Siguranță a arestat 70 de indivizi dintre cei ce s-au făcut vinovați de dezastrul țării sau erau socotiți criminali de război¹¹. În acest nou context se manifestau și noile atribuții ale Prefecturii Poliției Capitalei. Apariția noilor organe ale represiunii totale a însemnat un moment important al procesului de sovietizare¹²: **Securitatea**¹³, **Miliția**¹⁴ și **Direcția de Informații Militare**¹⁵ au înlocuit vechile organe de ordine și informații: **Siguranța, Poliția, Jandarmeria, Secția a II-a de Informații din Marele Stat Major, Serviciul Special de Informații**¹⁶.

⁹ Vezi Direcția Arhivelor Istorice Centrale (DANIC), fondul *Prefectura Poliției Capitalei*, dosare din anul 1945.

¹⁰ În anul anul 1946, Direcțiunea Generală a Poliției a căpătat o nouă structură. În consecință, și *Prefectura Poliției Capitalei* a fost reorganizată pe 4 direcții: a. Direcția I a Poliției Administrative, cu 6 servicii și 41 de birouri; b. Direcția a II-a a Poliției Judiciare, cu 2 servicii și 12 birouri; c. Direcția a III-a a Poliției de Siguranță, cu 2 servicii și 24 birouri; d. Direcția a IV-a a Administrației Interioare, cu 6 servicii și 25 birouri, Cf. Gheorghe Constantin, *op.cit.*, p. 157.

¹¹ *Cartea Albă a Securității, 23 August 1944 - 30 august 1948*, vol. I, p. 35.

¹² Cristian Troncotă, *Torționarii. Istoria instituției Securității regimului comunist din România (1948-1964)*, București, Editura Elion, 2006, p. 18.

¹³ Prin Decretul nr. 221 din 30 august 1948, al Președintelui Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române, a fost creată Direcția Generală a Securității Poporului (D.G.S.P.), în structura Ministerului de Interne – Cristian Troncotă, *op.cit.*, pp. 320-321.

¹⁴ Direcția Generală a Miliției a fost constituită la 23 ianuarie 1949 – Cristian Troncotă, *op.cit.*, p. 323.

¹⁵ În perioada 1947-1949, Secția a II-a de la M.St.M. a funcționat sub denumirea de Secția a II-a Instrucție Informativă de Luptă și Legături Externe, iar prin Ordinul nr. 00316204 din 15 februarie 1951 se transformă în Direcția de Informații a M.St.M. – Cristian Troncotă, *Istoria Securității Regimului Comunist din România 1948-1964*, vol. I, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2003, p. 35.

¹⁶ Serviciul Special de Informații, aflat în subordinea Președinției Consiliului de Miniștri, a funcționat în paralel cu D.G.S.P. până la 2 aprilie 1951, având sarcini de informații externe și contraspionaj după care, prin Decretul nr. 50 din 30 martie 1951, a fost creată Direcția de Informații Externe – vezi Cristian Troncotă, *Istoria Servicilor Secrete Românești...*, p. 320 și p. 324.